

PER SKEDINGER

Sjöstrands modell är felspecificerad

I en tidigare replik i *Ekonomisk Debatt* (Skedinger [1996]) bemötte jag den kritik som Karl Martin Sjöstrand (Sjöstrand, [1996a]) riktat mot en studie jag gjort av undanträngningseffekterna av sysselsättningsskapande åtgärder för ungdomar (Skedinger [1995]). De synpunkter Sjöstrand framförde kan sammanfattas på följande vis: (i) antagandet att innovationer i sysselsättningen inte påverkar åtgärder i samma kvartal är inte hållbart; (ii) resultaten är inte robusta för förändringar i modellspecifikationen eller när olika tidsperioder analyseras; och (iii) Sjöstrands egen "alternativa" specifikation, som inte påvisar någon undanträngning, är rimligare än den jag presenterat.

Jag tillbakavisade samtliga dessa påståenden och jag kan konstatera att Sjöstrand i sitt nya inlägg i detta nummer av *Ekonomisk Debatt* (Sjöstrand [1996b]) ger mig rätt på flera viktiga punkter. Han verkar nu medge att mina resultat är påfallande robusta när olika varianter prövas (punkt ii). Så lät det emellertid inte i Sjöstrands första inlägg där han försökte framhäva hur "oerhört sköra" mina resultat var. Frånvaron av kommentarer angående punkt (i) får väl tolkas som ett tyst medgivande från Sjöstrands sida.

En viktig tvistefråga återstår dock rörande rimligheten i Sjöstrands egna resultat (punkt iii). De argument han anför till stöd för resultatens rimlighet håller inte. Sjöstrand hävdar att resultaten kan förklaras med förändringar i arbetskraftens storlek. När hans modell granskas visar det sig

emellertid att den implicerar ett stort antal *direktövergångar* från tillståndet att vara utanför arbetskraften till åtgärder. Det förefaller helt osannolikt att detta skulle vara en riktig beskrivning av hur ungdomsåtgärderna faktiskt fungerat. Sjöstrands modell är alltså felspecificerad och hans resultat kan därför inte ligga till grund för några som helst slutsatser om undanträngningseffekterna. Sjöstrand har också konsekvent bortsett från alla forskningsresultat som talar emot hans tolkningar. När krutröken skingrats visar det sig alltså att Sjöstrand skjutit sig själv i foten!

Är Sjöstrands resultat verkligen trovärdiga?

Rimligheten i Sjöstrands resultat kan inte reduceras till en fråga om huruvida det är arbetslösheten eller sysselsättningen som driver omfattningen av de sysselsättningskapande åtgärder. Att både arbetslösheten och sysselsättningen kan förklara variationer i åtgärder är ett empiriskt faktum (den förstnämnda variabeln förklarar dock mer). Även om man accepterar att arbetslösheten kan införas som en endogen variabel i analysen, så följer *inte* av detta att man kan dra slutsatsen att undanträngningseffekterna elimineras. Som jag visade i min första replik är denna slutsats beroende av att ett batteri av mer eller mindre tvivelaktiga dummyvariabler införas i analysen. Jag visade också att en modell med enbart arbetslöshet och åtgärder som endoga variabler leder till slutsatsen att undanträngningen kan antas vara betydande. Som jag strax skall visa är Sjöstrands modell i vilket fall som helst felspecificerad, vilket fullständigt rycker undan grunden för hans argumentation.

Ett egendomligt resultat i Sjöstrands

Fil dr PER SKEDINGER är verksam vid Industriens Utredningsinstitut, Stockholm.

modell är att den reguljära sysselsättningen ökar mycket kraftigt vid en plötslig ökning av åtgärderna och att sysselsättningen sedan kvarstannar på denna höga nivå. Hans huvudsakliga förklaring till detta är att arbetskraftsutbudet stiger till följd av att åtgärderna sätts in. Det är inte orimligt att föreställa sig att det kan ske anpassningar av arbetskraftsutbudet när antalet personer i åtgärder förändras (av någon egendomlig anledning hävdar Sjöstrand att detta inte skulle ingå i min "världsbild") och Sjöstrand hänvisar till resultat av Johansson & Markowski [1995]. Där påvisas en mycket stor ökning av arbetskraftsutbudet när åtgärderna ökar. Resultaten är emellertid svårbedömda eftersom de underliggande antagandena i den simuleringsmodell som använts (KOSMOS) inte redovisats i studien.

Den avgörande frågan i detta sammanhang är dock hur realistiskt det är att anta att arbetskraftsförändringar förklarar just Sjöstrands resultat. Det är märkligt att han inte själv undersökt hur hans modell fungerar i det avseendet. Låt oss därför studera vad hans resultat visar! Vi börjar med effekterna på kort sikt. Håll i minnet att arbetskraften är summan av de i åtgärder, de sysselsatta och de arbetslösa! Vid en ökning av de sysselsättningsskapande åtgärderna med 100 personer händer följande i första kvartalet. Den reguljära sysselsättningen minskar med 20 personer och den öppna arbetslösheten minskar med 50 personer. Vad har då hänt med de resterande 30 personerna? Jo, enligt Sjöstrands modell måste de ha gått *direkt* från att ha varit utanför arbetskraften till sysselsättningskapande åtgärder! Minskningarna i arbetslösheten och sysselsättningen räcker inte till för att förklara ökningen i åtgärderna. Beredskapsarbeten är att betrakta som en *sistahandsåtgärd*, när alla andra möjligheter är uttömda. Det har med största sannolikhet inte förekommit att ungdomar, utan mellanliggande arbetslöshetsperiod, gått från studier till sådana åtgärdsplaceringar.¹ Uppenbarligen är Sjö-

strands modell felspecificerad. Han har inte alls beaktat de komplikationer som orsakas av att de tre endogena variablerna summeras till arbetskraften, varför också undanträngningseffekterna beräknats på ett felaktigt sätt. (Min modell, med endast två endogena variabler, implicerar däremot inga direktövergångar eftersom arbetskraftens storlek bestäms residualt.)

Beträffande effekterna på längre sikt måste också storleken på de sysselsättningsförändringar som erhålls i modellen ifrågasättas. Den reguljära sysselsättningen ökar nämligen med lika mycket som den initiala ökningen av åtgärderna. Denna effekt måste anses som orealistiskt stor. På längre sikt måste man också beakta att lönesättningssambandet kan påverkas när åtgärderna ökar. Resultat redovisade i Skedinger [1991] tyder på att lönerna drivs upp *mer* av ungdomsåtgärder än av andra åtgärder, vilket tenderar att minska den reguljära sysselsättningen. Om arbetskraften ökar mycket kraftigt, som Sjöstrand påstår, skulle man i stället vänta sig en *lönenedpressande* effekt. Calmfors & Skedinger [1995] lyckas inte heller visa att satsningar på ungdomsåtgärderna verkligen ökat den reguljära sysselsättningen. Sjöstrands resultat skiljer sig alltså mycket kraftigt från vad som framkommit i andra studier av ungdomsåtgärderna. Detta beror förmodligen på att hans modell är felspecificerad.

Slutord

Eftersom Sjöstrands modell är felspecificerad finns det ingen anledning att fästa något avseende vid hans resultat. Däremot har han i sitt första inlägg gjort några värdefulla påpekanden rörande min modell, vilket dock ej påverkar slutsatserna. Sjöstrands första inlägg innehöll dessvärre också en mängd sakfel, vilket jag naturligtvis påpekade.

Som jag visat i mina båda repliker tycks

¹ Muntlig uppgift från Berit Tengner, AMS.

Sjöstrands arbetsmetoder gå ut på att konsekvent blunda för både egna och andras resultat som tyder på problem med de sysselsättningsskapande åtgärderna och att alltför lättvindigt acceptera resultat som tyder på motsatsen. Detta är inte "insinuationer" utan fakta som lätt kan kontrolleras. Hans förklaring till varför han inte redovisat sina egna resultat äger inte trovärdighetens prägel. Hur kan det komma sig att han ansåg sig behöva korrigera *mina* resultat för seriekorrelation men inte sina egna? Varför lät han distribuera sina resultat utanför AMS om han anser att de saknar värde?

Det som här framkommit beträffande Karl Martin Sjöstrands arbetsmetoder pekar också på ett mer generellt problem med AMS utredningsenhet, vilket diskuteras i Fölster & Skedinger [1995]. Man kan fråga sig varför AMS egna utvärderare aldrig kommer fram till resultat som indikerar problem med arbetsmarknadspolitiken, när så många utomstående forskare har gjort det. Är det AMS-chefen Göte Bernhardssons många utfall mot kritiska forskare som definierar vad som är "acceptabla" resultat?

Referenser

- Calmfors, L & Skedinger, P, [1995], "Does Active Labour-Market Policy Increase Employment? Theoretical Considerations and Some Empirical Evidence from Sweden", *Oxford Review of Economic Policy*, vol 11, s 91-109.
- Fölster, S & Skedinger, P, [1995], "Självcensur hos AMS", *Dagens Nyheter*, 17 november.
- Johansson, K & Markowski, A, [1995], "Påverkar arbetsmarknadspolitik arbetskraftsdeltagandet? - en empirisk studie", *Konjunkturläget*, maj 1995, Konjunkturinstitutet, Stockholm.
- Sjöstrand, K M, [1996a], "Hastverk om arbetsmarknadspolitiska åtgärder", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, nr 1, s 39-51.
- Sjöstrand, K M, [1996b], "Arbetslösheten, inte sysselsättningen, är arbetsmarknadspolitikens målvariabel Svar till Skedinger", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, nr 3, s 218-221.

Skedinger, P, [1991], *Essays on Wage Formation, Employment, and Unemployment*, doktorsavhandling, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet.

Skedinger, P, [1995], "Employment Policies and Displacement in the Youth Labour Market", *Swedish Economic Policy Review*, vol 2, s 135-171.

Skedinger, P, [1996], "Sjöstrand vilseleder om forskningsresultat som tyder på stor undanträngning", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, nr 1, s 52-59.